

Nr 99

Av herr **Sandler m. fl.**, om statsbidrag till den akademiska musikverksamheten vid Stockholms högskolor.

Såsom universitetsort intager Stockholm numera en med Uppsala och Lund fullt jämförbar ställning. Antalet studenter vid högskolorna i Stockholm uppgår sålunda till omkring 8 000 mot cirka 5 000 i Uppsala och cirka 4 000 i Lund. Splittringen på ett flertal högskolor i Stockholm har emellertid — i förening med otillräckliga materiella resurser — medfört att det akademiska livet icke kunnat nå tillnärmelsevis samma utveckling som vid de båda äldsta statsuniversitetet. Det år 1944 tillskapade Stockholms högskolors rektorskonvent — med uppgift att verka för ett rationellt samarbete mellan högskolorna — har endast i blygsam omfattning kunnat tillgodose angelägna gemensamma universitetsändamål. Särskilt har den akademiska musikverksamheten i Stockholm på senare år fått arbeta under ytterst bekymmersamma villkor.

Akademisk musik utövas i huvudstaden främst inom tre organisationer, nämligen Stockholms studentsångarförbund, grundat 1905, Stockholms akademiska orkesterförening, grundad 1922, samt Akademiska kören, grundad 1931. Verksamheten inom dessa sammanslutningar avser att samla studenter och studentkor vid Stockholms högskolor till aktivt utövande av musik dels för att bereda deltagarna tillfälle att fördjupa sin kunskap om och inlevelse i musiken, dels ock för att genom konserter och framträdanden vid högtidligheter av officiell och särskilt akademisk art bidra till ett berikande av det allmänna musiklivet inom huvudstaden, ävensom, när möjligheter härtill förefinnas, genom konsertresor såväl inom som utom det egna landet sprida kännedom om svensk akademisk musikkultur och svensk musik. Förutsättningarna härför äro också mycket goda på grund av det rika urval av musikaliskt begåvade och intresserade akademiker, som finnes vid Stockholms olika högskolor. Den konstnärliga ledningen av sin verksamhet ha de tre sammanslutningarna lagt i händerna på högt kvalificerade dirigenter. Resultaten ha även blivit livligt uppskattade såväl inom Stockholm och det övriga Sverige som utom landets gränser.

Att upprätthålla en fortgående verksamhet av detta slag kräver emellertid vissa ekonomiska resurser. Viktiga poster på utgiftssidan äro hyra för repetitionslokaler, anskaffning av noter och instrument samt arvoden till dirigenter, repetitörer och — i begränsad utsträckning — till yrkesmusiker

som förstärkning vid konserter. Dessa kostnader hava under senare år avsevärt stegrats. En del av nämnda utgifter har tidigare i vissa fall kunnat täckas genom konsertverksamhet, men detta är numera icke möjligt i samma utsträckning som förut på grund av ökade omkostnader vid offentliga framträdanden och hårdare konkurrens om konsertpubliken.

I Uppsala och Lund liksom i de nordiska grannländernas universitetsstäder stå avsevärda anslag till det akademiska musiklivets förfogande. Sålunda bekostas i Uppsala Akademiska kapellets verksamhet helt av universitetet, som håller övningslokal (Musicum), orkesterbibliotek, dirigent (Ca 25) och vaktmästare, betalar erforderliga fackmusiker samt dessutom ur fonder och löpande anslag lämnar årliga bidrag med cirka 3 000 kronor. — Studentkåreerna stå helt för Uppsala studentkårens allmänna sångförenings utgifter. Denna förening har även rätt stora stipendiefonder.

Akademiska kapellet i Lund äger egna lokaler — kansli och repetitions-sal — eget omfattande bibliotek, egna såväl stråk- som blåsinstrument samt slaginstrument jämte två flyglar. Beträffande instrumentanskaffningen må i detta sammanhang framhållas, att riksdagen på därom gjord framställning år 1947 beviljade ett anslag om 6 500 kronor för inköp av en förstklassig konsertflygel samt att för samma ändamål från universitetets reservfond utanordnades ett extra anslag av 1 500 kronor. I övrigt åtnjuter Akademiska kapellet från universitetet ett särskilt materialanslag, för närvarande uppgående till 5 400 kronor per läsår. Detta anslag användes till inköp av instrument, noter, strängar och notställ m. m. samt för engagerande vid konserter av erforderliga yrkesmusiker ävensom till förekommande reseersättningar. Från universitetets reservfond utanordnas dessutom medel till hjälp för inköp av instrument samt understundom extra anslag, då det ordinarie materialanslaget icke räckt till. — Lunds student-sångarförening har egna repetitionslokaler samt ett årligt anslag av 1 000 kronor från Akademiska föreningen (universitetets studentkår).

För de akademiska musikorganisationerna i Stockholm ha hittills regelbundna anslagsmedel icke stått till förfogande. Från de olika högskolorna och studentkåreerna ha tid efter annan utanordnats varierande belopp av begränsad storleksordning. Sålunda ha Stockholms studentsångarförbund och Stockholms akademiska orkesterförening för senaste räkenskapsår erhållit vardera 500 kronor från högskolor, medan Akademiska kören under nämnda år uppburit sammanlagt 700 kronor från högskolor och kår. Under tidigare år ha bidragen till de tre akademiska musiksammanslutningarna sammanlagt aldrig överskridit 2 800 kronor från högskolorna och 1 050 kronor från kårerna. Högskolornas befogenhet att ur anslagsmedel lämna sådana bidrag måste i flera fall betecknas såsom tveksam. När musiksammanslutningarna medverkat vid akademiska högtider, har i regel ersättning utgått för direkta utlägg. Alla tre musiksammanslutningarna upp-taga årsavgifter av sina medlemmar.

Frågan om bistånd åt akademisk musikverksamhet i Stockholm har redan en gång förut underställts riksdagens prövning. I två likalydande *motioner till 1952 års riksdag* angående anslag för uppehållande av den akademiska musikverksamheten vid Stockholms högskolor hemställde herr Wistrand m. fl. (I: 33) och herr Sundström (II: 32) om ett årligt statsanslag å 25 000 kronor att fördelas med 6 000 kronor till Stockholms studentsångarförbund, 15 000 kronor till Stockholms akademiska orkesterförening och 4 000 kronor till Akademiska kören.

I motionerna gavs en utförlig skildring av det akademiska musiklivets beträngda läge i Stockholm.

1952 års motioner föranledde följande enhälliga uttalande av *statsutskottet* (utl. nr 8/1952, s. 160).

Utskottet, som icke underskattar betydelsen av den uppgift de ovan nämnda musikaliska sammanslutningarna ha att fylla icke blott inom det akademiska livet utan även inom samhällslivet i övrigt, har likväl icke funnit sig böra tillstyrka bifall till de ifrågasvarande motionerna. Utskottet vill ifrågasätta huruvida icke Stockholms högskolors rektorskonvent borde i första hand till prövning upptaga frågan om en fastare organisatorisk ledning av sammanslutningarnas verksamhet.

Riksdagen avskog motionerna i enlighet med statsutskottets hemställan.

På framställning av de berörda musiksammanslutningarna har *Stockholms högskolors rektorskonvent* hösten 1954 upptagit anslagsfrågan till förnyad behandling. För att tillgodose de av statsutskottet uttalade önskemålen rörande en fastare organisatorisk ram har konventet den 1 november 1954 beslutat att efter mönster från universiteten i Uppsala och Lund tillsätta en *inspector musices* för högskolorna i Stockholm med uppgift att övervaka och samordna den akademiska musikverksamheten. Härtill har utsetts professorn vid Stockholms högskola Seve Ljungman.

Då det icke visade sig möjligt att så sent som efter den 1 november 1954 utverka statsanslag för budgetåret 1955/56, ingåvo sammanslutningarna jämte inspektor den 6 november 1954 till *Konung Gustaf VI Adolfs 70-årsfond för svensk kultur* en ansökan om bidrag för att täcka de angelägnaste medelsbehoven *fram till den 1 juli 1956*. Genom nådigt beslut den 18 december 1954 tilldelades rektorskonventet för nämnda ändamål ur *Kungafonden* 15 000 kronor, att fördelas med 3 000 kronor till envar av *Studentsångarförbundet* och *Akademiska kören* samt 9 000 kronor till *Akademiska orkesterföreningen*.

Anslaget från *Kungafonden* gav den akademiska musikverksamheten i Stockholm tillfälligt rådrum i ett mycket brydsamt ekonomiskt läge. Detta anslag har emellertid till allra största delen förbrukats och i övrigt reserverats för omedelbart förestående, oundgängligen nödvändiga engångsutgifter. Ytterligare anslag från *Kungafonden* kan icke påräknas.

I anledning härav hemställde *Stockholms högskolors rektorskonvent* i

petita för budgetåret 1956/57 hos Kungl. Maj:t om ett reservationsanslag å 18 200 kronor för den akademiska musikverksamheten vid Stockholms högskolor. Till närmare motivering av anslagskravet — som med beaktande av det statsfinansiella läget endast avsåge oundgängligen erforderligt minimibelopp — bifogades en av inspector musices den 9 juni 1955 avgiven promemoria med tillhörande specificerade statförslag (denna promemoria kommer att tillställas statsutskottet). *Kanslern för rikets universitet* beräknade i yttrande den 3 oktober 1955 anslaget för förutnämnda musikverksamhet till 15 000 kronor.

I 1956 års statsverksproposition har herr statsrådet och chefen för eklestastikdepartementet icke ansett sig för nästa budgetår kunna tillstyrka, att medel anvisas för nu föreliggande ändamål (åttonde huvudtiteln, s. 292, Bidrag till Stockholms högskolors rektorskonvents verksamhet).

Enligt vår uppfattning tala starka skäl för omedelbart ekonomiskt bistånd från det allmännas sida till den hårt beträngda akademiska musikverksamheten i Stockholm. Förr eller senare torde fasta tjänster, liknande de i Uppsala och Lund föreliggande, för ändamålet böra inrättas. Även de nu provisoriskt lösta lokalfrågorna kräva därvid särskild uppmärksamhet. I avvaktan härå framstår det såsom ytterst angeläget, att den hittills på frivillighetens väg mödosamt uppbyggda verksamheten icke av ekonomiska skäl måste avsevärt inskränkas. Att åstadkomma någon nämnvärd förbättring genom ökning av de nu utgående medlemsavgifterna lär icke vara möjligt, oavsett att en sådan utväg även eljest ter sig föga tilltalande. Särskilt må framhållas, att den högt kvalificerade konstnärliga ledning, som kräves för framgångsrik akademisk musikverksamhet, icke kan påräknas utan skäligt vederlag. Det lyckliga förhållandet, att en så utomordentlig kraft som den nyligen bortgångne professorn Oskar Lindberg under mer än trettio år utan någon som helst ersättning ställde sig till förfogande som ledare för Stockholms akademiska orkester, lär icke kunna inom någon av sammanslutningarna vinna efterföljd för framtiden. I och för sig förefaller det också mer än rimligt, att för den akademiska musikverksamheten bland Stockholms åttatusen studenter anvisas medel, som i storleksordning närma sig vad ett ordinärt stockholmsläroverk har till förfogande för sin musikundervisning. Såsom närmare utvecklats i 1952 års motion — till vars detaljerade uttalanden vi också i övrigt hänvisa — har den akademiska musiken fyllt en viktig funktion även i det allmänna samhällslivet, bland annat genom att ett stort antal före detta medlemmar i akademiska musiksammanslutningar blivit drivande krafter i musikbildningsarbetet på de skilda orter över hela landet, där de fått sin framtida verksamhet förlagd.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen ville besluta att till Stockholms högskolors rektorskonvent såsom bidrag till den akademiska musikverksamheten vid Stockholms högskolor bevilja ett årligt

Motioner i Första kammaren, nr 99 år 1956

reservationsanslag å 15 000 kronor, avsett att fördelas med 3 000 kronor till Stockholms studentsångarförbund, 9 000 kronor till Stockholms akademiska orkesterförening och 3 000 kronor till Akademiska kören.

Stockholm den 24 januari 1956

Rickard Sandler

Osc. Werner

Bernhard Näsgård

Birger Lundström
